

LONK – Leren Ondernemen op Nagele Kavel

Nachtwerk

Zelf het moment van de oogst bepalen. Bellen bellen bellen. Samen overeenstemming bereiken. Fouten maken. Eigenwijs zijn. Dat hoort allemaal bij het ondernemerschap. In Nagele kunnen Warmonderhoffers daarmee oefenen.

Tekst: Petra Derksen

Het is bloedheet wanneer ik eind augustus het betonnen kavelpad op rijd. Dat was er in het vroege voorjaar nog niet, toen ik hier kwam omdat de jonge ondernemers een Demeter-licentie hadden aangevraagd. Ook de reusachtige, afbladderende schaftkeet was er toen niet. In de schaduw daarvan zitten Anna Laura Huebner (23) en Jochem Wiersema (21) naast een stellage; enkele pallets met daarop een grote houten ton waarin de bezem hangt vastgemaakt aan een provisorisch uitstekende lat vanaf het dak van de schaftkeet. Net nieuw, want het bijenhuisje was bijna uit elkaar gerammeld door het roeren. Ook daar was de bezem aan een uitstekende lat bevestigd.

Ondernemerschap

Ik ben bij LONK B.V., wat staat voor Leren Ondernemen op Nagele Kavel in de Noord-oostpolder. De kavel heeft nu dus een eigen oprit en is 18 hectare groot. Voor het vierde jaar krijgen enkele derdejaars studenten van de Warmonderhof hier de kans om te proeven aan het akkerbouw ondernemerschap. De kavel is een soort satelliet van het biodynamisch akkerbouwbedrijf van Joost van Strien, wiens machinepark zij mogen gebruiken en van wie zij begeleiding krijgen. Hij is ondertussen ook gearriveerd. In de schaduw kijken we uit over de kavel. Het zicht op het einde ervan wordt ontnoemen door een dikke haag hoge zonnebloe-

men. De zonnebloemstroken tussen de percelen zijn er voor de biodiversiteit. Waar de kavel aan het eind in een rare punt loopt, staan enkele jonge boompjes, een bloemenveld en het inmiddels gammele bijenhuisje met twee bijenvolken. Anna Laura imkert vanaf haar zestiende. Ze komt uit het Zwarte Woud in Duitsland van een gemengd biodynamisch bedrijf.

De rodebietenoogst is net achter de rug. Ook de spelt is eraf en de erwten hadden een goede opbrengst. Op deze percelen ontkiemt nu de groenbemester. Jochem is zichtbaar trots op de pompoenen die over een week ofzo aan de beurt zijn. Precies goed aan de maat. Verkocht aan zijn vader, biologisch akkerbouwer in Groningen.

Bellen bellen bellen

"Wat ging er heel anders dan je verwacht had", vraag ik. Ze kijken elkaar even schuin aan. "De samenwerking", zegt Jochem, "tussen ons, dat botste nog wel eens stevig." "Het was zoeken hoeveel je moet afstemmen en samen beslissen en hoeveel je

de ander vrij moet laten", zegt Anna Laura. Maar ze zitten er nog samen, constateer ik. "Het is ook de vermoeidheid als je weer 's nachts op de trekker zit." Hoezo, 's nachts? "Dan zijn machines het vaakst beschikbaar." Bovendien worden Anna Laura en Jochem ook verwacht bij de lesuren en bij de praktijken op de Warmonderhof bedrijven. Eigenlijk past dit project niet zo in het derde schooljaar, de Warmonderhof bedrijven missen deels het werk dat Anna Laura en Jochem daar zouden kunnen verrichten en voor hen is de druk zeer groot om zowel de LONK onderneming te runnen als naar les en praktijken te gaan. Joost vertelt dat het project ook eens in het vierde jaar geplaatst is. Maar het vierde schooljaar eindigt al in mei met de diplomering. Dan is het groeiseizoen net begonnen.

Ik kijk nog eens verbaasd om me heen. Alles ligt er verzorgd en onkruidvrij bij. Waar de rode bieten vorige week nog stonden, is alweer gewoeld en ingezaaid met een mengsel van olievlas, Alexandrijnse klaver, gele mosterd, zonnebloem, serradelle, tillage ra-

'Ik weet van thuis hoe een bietenrooier werkt, maar heb nooit hoeven beslissen dat nu het juiste moment is'

dish, phacelia, niger, witte honingklaver en deder. De afnemer van de rode bieten wilde eigenlijk later oogsten. Maar Anna Laura en Jochem zagen dat het blad al begon te hangen en ze hadden nu net een ras gekozen met stevig blad, zodat de biet aan het blad uit de grond getrokken kon worden met een klembandrooier. Beter voor de grond, vinden zij, en ze overtuigden de afnemer om het eerder te ontvangen.

Afstemmen met Joost, met school, met afnemers, met loonwerkers, met elkaar, bellen bellen bellen, beslissen over moment, machine, arbeid. Jochem: "Wat anders mijn vader doet, of op de Warmonderhof de ondernemers van de bedrijven daar, dat moet je nu zelf doen. Dat is zo waardevol en leerzaam. Ik weet van thuis hoe een bietenrooier werkt, maar heb nooit hoeven beslissen dat nu het juiste moment is." Op deze kavel kunnen zij hun eigen gang gaan: "Je kunt dus fouten maken, er zit niet continu iemand over je schouder mee te kijken." Ze genieten zichtbaar van de vrijheid en de verantwoordelijkheid die dit project hen

'Je kunt hier eigenwijs zijn, we hebben iedereen om advies gevraagd en het toen toch anders gedaan'

biedt. Joost beantwoordt vragen, maar laat het echt aan hen over. Toch wel lastig ook voor hem, lijkt mij, de afstemming over de machines bijvoorbeeld. Wat is voor hem de meerwaarde? "Meerwaarde voor mij ... het is gewoon belangrijk dat deze leerplek er is, daarom werk ik er graag aan mee. Leren ondernemen, dat kan hier echt. Het is mooi om elk jaar die ontwikkeling weer te zien bij de studenten die hiervoor kiezen en er helemaal voor gaan."

Eigenwijs zijn

Nadat Joost is vertrokken, lopen we naar achteren. Het perceel grasklaver is al drie keer gemaaid. De loonwerker mag het gras hebben in ruil voor het werk met de bietenrooier. "Het was zo mooi om te zien dat elke keer na de regen eerst het gras heel hard ging groeien, als tweede de rode klaver en dat als laatste de witte klaver erdoor komt", zegt

Anna Laura. Bij het gewoelde bietenland voelen we even de grond. "Mooie grond, hè?", zegt Jochem. "Anders dan in Groningen?", vraag ik, "Het lijkt mij extra leerzaam dat jij kunt vergelijken." Nou ja, dat is wel zo, zegt hij, maar het viel hem tegen hoeveel moeite het kostte om dingen los te laten en te kijken naar wat deze grond, met deze omstandigheden nodig had. Het is duidelijk dat dit een van de bronnen van discussie is geweest. Anna Laura vult aan: "Voor mij is de situatie hier onvergelijkbaar met Duitsland en dat maakt dat je makkelijker afstand kan nemen van hoe je het thuis zou doen."

De kolen staan er het minst florisant bij. Klein, en met veel aantasting van de koolmot. Zodanig dat een teeltadviseur die langsreed, ongevraagd kwam praten hoe dat nu verder moest. Ook best lastig om dan niet mee te gaan met wat hij

probeert te verkopen. Maar ze zijn tevreden, zeggen ze eensgezind, dat ze niet wilden spuiten met Bt (een bacterie die een gif afscheidt dat rupsen en andere insecten doodt, red.) en dat dus ook niet gedaan hebben. De adviseur was trouwens onder de indruk van de grote hoeveelheid wortels die de planten hadden. Tegen ieders advies in besloten zij in het voorjaar de kool heel diep te planten. Omdat ze geen beregeningsopties hadden, wilden zij zo de plant meer mogelijkheid geven om zelf water te zoeken. "Je kunt hier eigenwijs zijn", grinnikt Anna Laura, "we hebben iedereen om advies gevraagd en het toen toch anders gedaan." Er zit iets ondeugends in haar blik. Dus er komt toch nog wel wat vanaf? "Ja hoor, sommige zijn al aan de maat." ☺